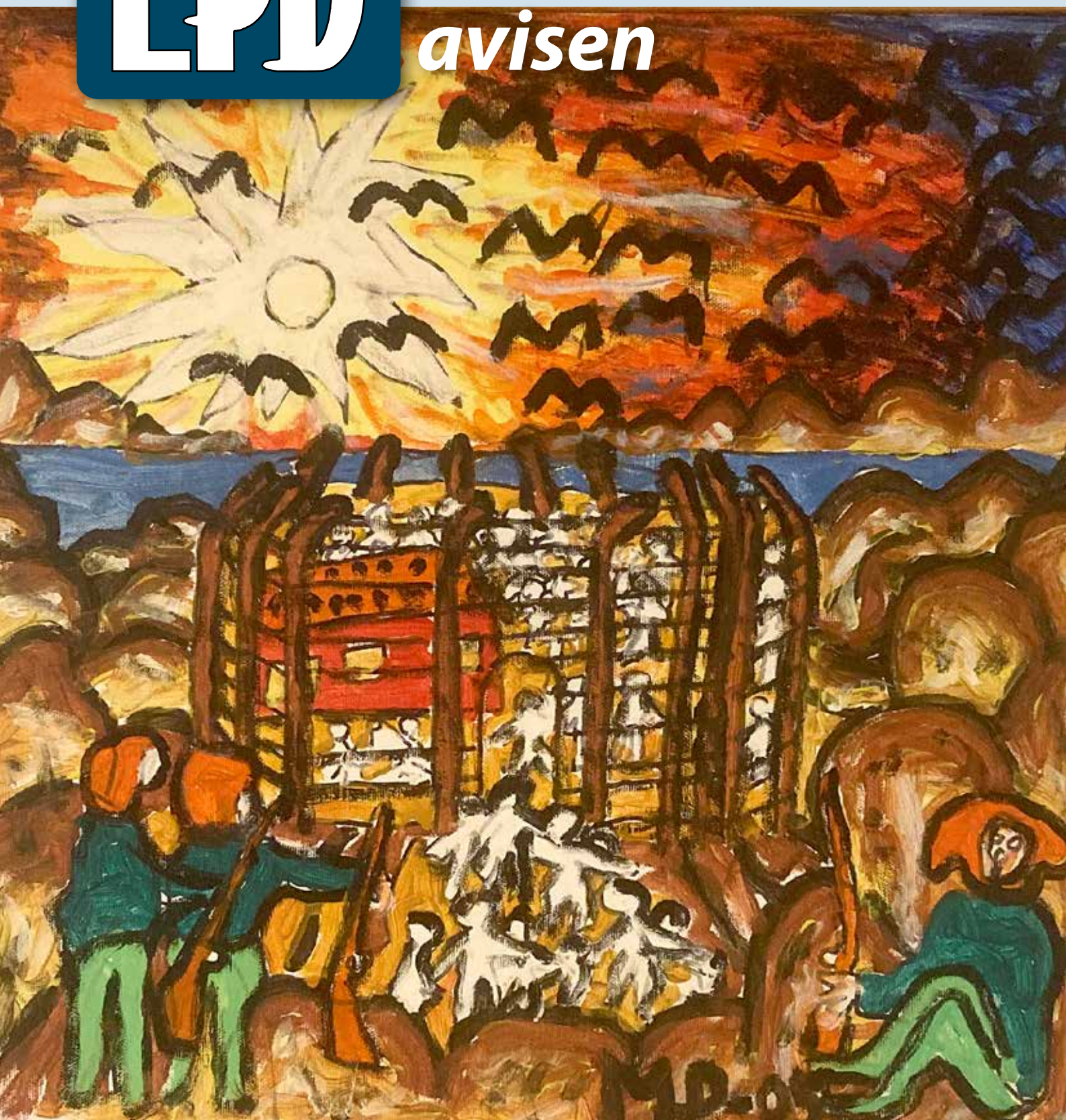

August 2023 · Nr. 124

avisen

LANDSFORENINGEN
af Patientrådgivere & Bistandsværger i Danmark

UDGIVER

Landsforeningen af Patient-
rådgivere og Bistandsværger
i Danmark, LPD

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR

Erik Dahlgaard
erikdahlgaard@live.dk

Indhold fra LPD-avisen må citeres
med angivelse af kilde jf. lov om
ophavsret.

Avisen modtager gerne mate-
riale, men påtager sig intet ansvar
for indsendt materiale. Avisen
forbeholder sig ret til at forkorte/
redigere i indsendt materiale.

LAYOUT OG TRYK

Mark & Storm Grafisk A/S

Avisen udkommer
4 gange årligt
Oplag: 950

Materiale sendes til
erikdahlgaard@live.dk

WWW.LPD-INFO.DK

Leder

Domstols behandling

Først på året fik et udvalg under ledelse af Fhv. præsident for Højesteret, Thomas Rørdam til opgave at lave et oplæg til en ny politisk flerårsaftale for domstolsbehandling. Udvalget som bliver benævnt Rørdam udvalget, udkom i juni med en rapport, som anbefaler ændringer i domstolsbetjeningen. Baggrunden for arbejdet er et ønske fra politisk hold om, at sager ved domstolene kan blive afviklet smidigere og hurtigere i fremtiden. Vores område med foranstaltningsdomme er i spil i dette arbejde, idet et af temaerne er: "Behandling af sager vedrørende personer med psykiske lidelser". Emnet skal nu behandles i det politiske system. Vi vil fra LPD følge det tæt med det ønske sikre, at retssikkerheden ikke svækkes for den gruppe af mennesker vi repræsenterer. Se Rørdam udvalgets anbefalinger på området inde i bladet.

Møde med Grundlovens §71 tilsyn

Den 18. april deltog Dorthe Skarsholt Falkenstrøm og Erik Dahlgaard på vegne af LPD i det årlige møde med §71 tilsynet. Vores oplæg til mødet, var ønsket om at holde fokus på især de forlængede sagsbehandlingstider der opleves ved behandling af klager over tvang i psykiatrien. Fra LPD's side problematiserer vi situationen de steder vi kan udfra det synspunkt, at en meget lang sagsbehandlingstid udgør en væsentlig svækkelse af retssikkerheden for borgere som bliver underlagt tvang i henhold til psykiatriloven. Vi fik god lydhørhed for vores synspunkter, og §71 tilsynet har efterfølgende understøttet med et antal spørgsmål til Erhvervsministeren, hvor klagesager

Bestyrelsen i LPD

Formand og redaktør

Erik Dahlgaard
Tambogade 55
7790 Thyholm
30 62 81 93
erikdahlgaard@live.dk

Sekretær

Britta Nielsen
Hyacintvej 3
9380 Vestbjerg
29 60 24 27
brittahn84@gmail.com

Bestyrelsesmedlem

Connie Smidstrup
Hyrupvej 6
7140 Stouby
61 65 55 74
smidstrup1@hotmail.com

Næstformand

Dorthe Skarsholt Falkenstrøm
Godthåbsvej 50a
9230 Svenstrup
25 32 77 69
skarsholt@live.dk

Bestyrelsesmedlem

Bo Ulrik Madsen
bum2985@outlook.com

Regnskabskontrollant

Winnie Kirchheiner
Søndertoften 183
2630 Taastrup

Kasserer

Anders Ole R. Andersen
Lønnebjergvej 9
8600 Silkeborg
21 44 97 03
hanneoganders8600@gmail.com

Bestyrelsesmedlem

Jes Højris Hansen,
P. P. Ørumdgade 34, 3. tv.,
8000 Århus C,
jeshojris@gmail.com

Regnskabskontrollant suppleant

Else Marie J. Rosendahl
Vismarlundvej 8, 6500 Vojens
25 68 51 00
juhler.rosendahl@gmail.com

ved Det Psykiatriske Patientklagenævn hører under. Se spørgsmålene og ministersvar i bladet.

Foreningen LPD

Siden sidst har vi afholdt det årlige landsmøde, som fandt sted i Aalborg den 16 april. Der var mødt ca. 30 deltagere, og der var en god debat om aktuelle fælles emner. Under valg tog vi afsked med Inge Lise Lund, som efter en mangeårig indsats i arbejdet valgte af takke af. I hendes sted blev Bo Ulrik Madsen valgt til bestyrelsen, ligesom Kirsten Madsen blev valgt som suppleant. Vi vil fra den samlede bestyrelse sige mange tak til Inge Lise Lund for mange gode og fornøjelige stunder vi har haft i årenes løb. Ligeledes vil vi byde de to nyvalgte velkommen til arbejdet.

Det næste vi har på tapetet, er kursus i Middelfart sidst i oktober. Dette kursus er for ansatte patientrådgivere og ansatte listebistandsværger.

Hermed god sensommer og god læselyst til alle.

*Erik Dahlgaard
Redaktør*

1. Suppleant

Brian Olsen
Lolland
61 26 85 45
projektlederbo@gmail.com

2. Suppleant

Kirsten Madsen
Frederiksborggade 42, 5. th.
1360 København K
60 69 27 39
kirstenmads@gmail.com

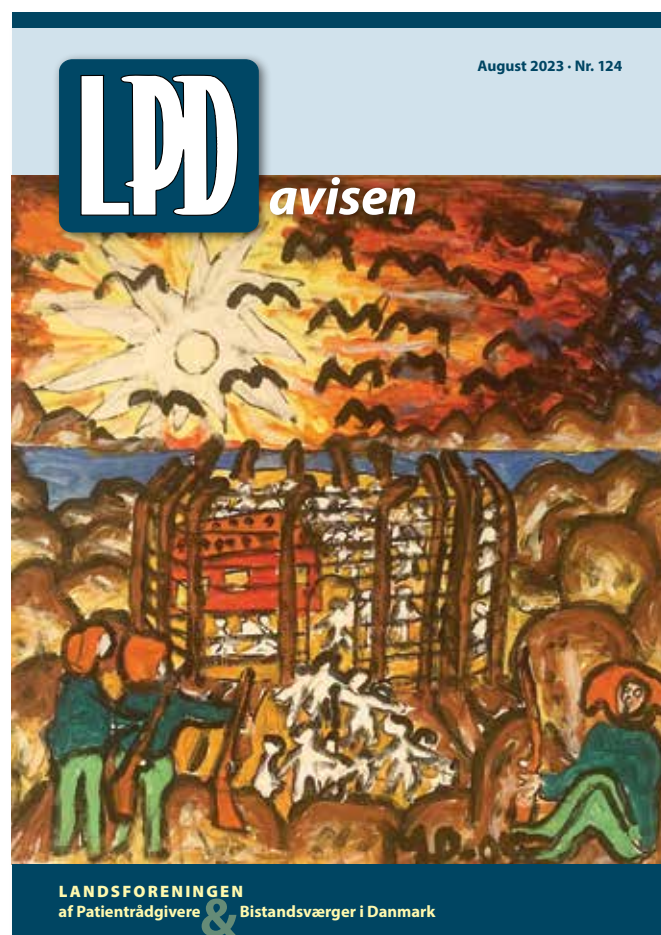
www.LPD-info.dk

Indhold

Program, kursus i Middelfart	4
Boganmeldelse, Nepal tur retur.....	5
Oplæg til møde med Grundlovens §71 tilsyn	6
Om dwomsprøvelser	11
Rapport om domstolsbehandling	13
Læserbrev	24
Svar fra Herstedvester	25

Forside:

Maleri af kunsteren Michael Høgholm Pedersen

Temadage for ansatte patientrådgivere og listebistandsværger

Temadagene afholdes den 27.-29 oktober 2023

Adresse: Milling Hotel Park, Viaduktvej 28, 5500 Middelfart

Tilmelding på: www.lpd-info.dk senest den 12. oktober 2023

Fredag den 27. oktober

16.00-17.00	Ankomst og registrering
17.00-18.30	Nikolaj Nielsen - jurist - Kontra Advokater – oplæg om retspsykiatriske behandlingsdomme.
18.45	Middag

Lørdag den 28. oktober

08.00-09.00	Morgenmad
10.00-12.00	Carsten Falck – seksualvejleder – oplæg om arbejdet med udviklingshæmmede og seksualitet.
12.00	Frokost
14.00-15.30	Erfaringsudveksling og cases
15.45-17.15	Rie Larsen – pædagogisk konsulent og VISO-Specialist – oplæg om misbrug og særlige målgrupper.
18.30	Middag

Søndag den 9. oktober

08.00-09.00	Morgenmad
10.00-12.00	Michael Cidlik – oplæg om stemmehøring
12.30	Frokost – "sandwich to go" og herefter tak for denne gang.

Praktiske oplysninger

Praktiske:	Tovholdere til kurset er Jes Højris Hansen, Anders Ole R. Andersen og Britta Nielsen.
Tilmelding:	www.lpd-info.dk Tilmelding senest den 12. oktober 2023.
Sted:	Milling Hotel Park, Viaduktvej 28, 5500 Middelfart.
Ophold:	Ophold og mad afholdes af Justits-/Sundhedsministeriet.
Hotel:	Tjek ind fra fredag kl. 16.00.
Refusion:	Transport refunderes ved udfyldelse af køreseddel med vedlagt Brobizz eller billet. Der ydes Statens lave takst.
Pauser:	Alle dage indlægges passende pauser med kaffe te, vand og frugt.
Køresedler, bizz og billetter:	Sendes til Anders Ole R. Andersen, Lønnebergvej 9, 8600 Silkeborg. – kasserer@lpd.dk

Nepal Tur retur

Psykiartiens forlag, ISBN: 987-87-90420-31-4

Af Henrik Sylvest

Bogens ramme er en selvbiografisk narrativ rejsekildring, som er indlejret i sen-tressernes ungdomskultur, hvor forfatteren søgte sin identitet ved at følge de nye tanker om tro, levevis og at kunne udvikle sig igennem brug af stoffer: LSD, hash og syre.

Bogen beskriver en personlig rejse til Indien og Nepal, som en del unge gjorde i denne tid, bl.a. lokket af budisme og nem adgang til de forjættede bevidsthedsudvidende stoffer.

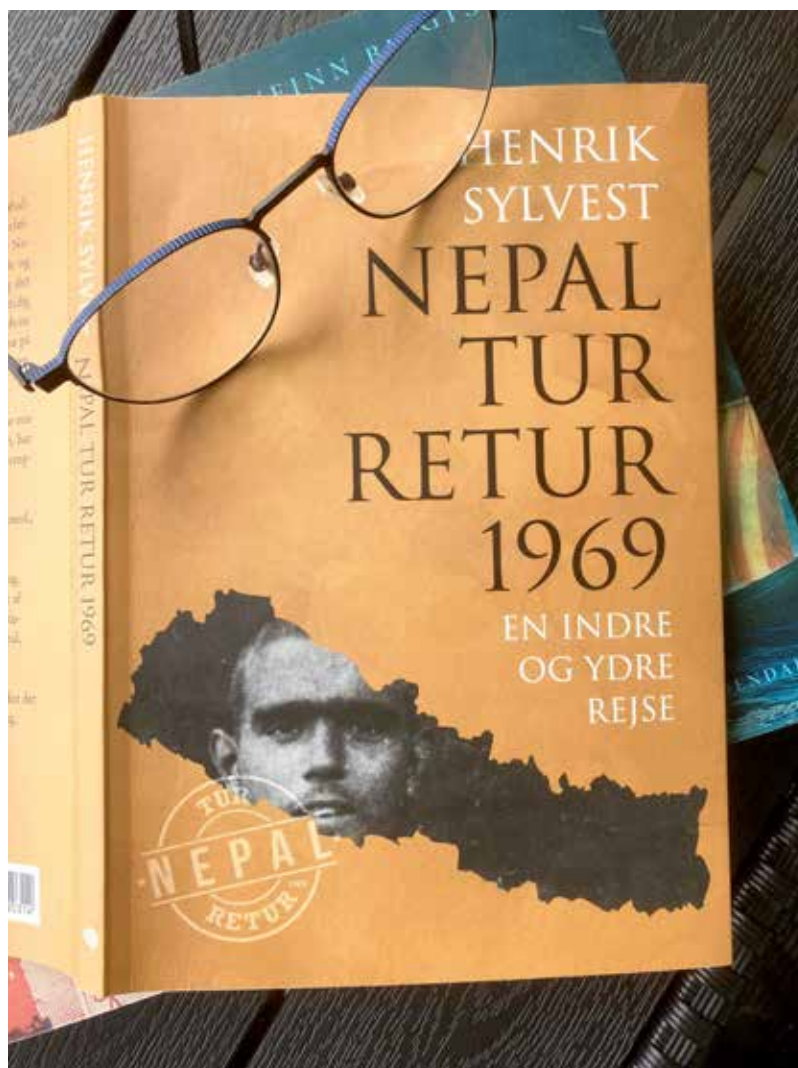
Bogen er en stærk og ærlig personlig beretning, som kommer godt omkring motivation og tanker bag den rejse der blev foretaget.

Bogen beskriver hvordan betagelsen af den nye religion sammen med stofferne førte til psykoser og resulterede i flere indlæggelser tilbagekommet til Danmark.

Bogen beskriver på en nøgtern måde, hvordan han oplevede denne tids psykiatriske behandling på godt og ondt. Der fortælles om tilbagefald og forfatterens lange og seje arbejde med at blive rehabiliteret og opnå fodfæste i sit liv igen.

En meget læseværdig bog, som jeg vil anbefale til vores kreds.

Erik Dahlgaard

Til Grundlovens §71 tilsyn

Tambohuse den 5. april 2023

Idet vi takker for muligheden for at mødes med tilsynet den 18. april kl. 9.00, kommer hermed et oplæg til emner vi gerne vil drøfte med tilsynet.

- Da Tilsynet har fået en del nye medlemmer, vil vi gerne begynde med at orientere om vores forenings (LPD) grundlag og virke.
- Dernæst vil vi gerne drøfte nogle forhold vedrørende Det Psykiatriske Patientklagenævn, hvor patientrådgivere fungerer med at rådgive patienter der underlægges tvang i psykiatrien, samt understøtte klagesager til nævnet.
- Vores opfattelse er, at ordningen hvor klagesager afvikles som video konferencer, hvor klagenævnet deltager via link fra Nævnenes Hus i Viborg, nu teknisk fungerer tilfredsstillende.
- Vi oplever desværre for lange sagsbehandlings tider på de klagesager hvor der ikke er en 7 dages frist. Denne forlængede sagsbehandlingstid medfører ofte, at en given patient er blevet udskrevet inden en klagesag gennemføres, og derfor ofte ikke har stor interesse i at møde ind på afdelingen for at deltage i et møde om en sag der ligger langt tilbage i tid.
- Vi anser, at det er uhensigtsmæssigt når Patientklagenævnet ikke har faste mødedage på de enkelte afdelinger. Dette har tidligere været tilfældet, og gjorde det muligt at være patientrådgiver sammen med at man var erhvervs aktiv. Dette er meget svært med det nuværende system, hvor der er løbende indkaldelse til møder.
- Vi finder det meget beklageligt, at Det Psykiatriske Patientklagenævn ikke længere udgiver årsrapporter om nævnets virksomhed. Den seneste er fra 2020.

Vores forening bruger årsrapporterne som grundlag for deltagelse i den generelle diskussion vedrørende psykiatrisk tvang, ligesom vi bruger den i vores informationsvirksomhed og undervisning overfor kredsen af patientrådgivere. Med dette glæder vi os til at mødes med §71 tilsynet.

Fra LPD (Landsforeningen af Patientrådgivere og Bistandsværger) deltager formand Erik Dahlgaard og næstformand Dorte Skarsholt Falkenstrøm.

Venlig hilsen
Erik Dahlgaard

Folketingets § 71-tilsyn

ERHVERVSMINISTEREN

17. maj 2023

Besvarelse af spørgsmål nr. 4 alm. del stillet af § 71-tilsynet den 24. april 2023.

ERHVERVSMINISTERIET

Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

Spørgsmål:

Vil ministeren redegøre for og kommentere sagsbehandlingstiderne i Det Psykiatriske Patientklagenævn?

Tlf. 33 92 33 50
Fax 33 12 37 78
CVR-nr. 10 09 24 85
EAN nr. 5798000026001
em@em.dk
www.em.dk

Svar:

Det Psykiatriske Patientklagenævn er et uafhængigt klagenævn, der sekretariatbetjenes af Nævnenes Hus, som er en styrelse under Erhvervsministeriet. Nævnet er i kraft af dets uafhængighed ikke underlagt instruktionsbeføjelser fra ministre eller andre overordnede myndigheder vedrørende behandlingen eller afgørelsen af konkrete sager. Nævnet påser, at gældende lovgivning overholdes.

Jeg har til brug for besvarelsen indhentet bidrag fra Nævnenes Hus, som har oplyst følgende:

"Det Psykiatriske Patientklagenævn har behandlet 550 klagesager i 2023 (frem til og med 1. maj 2023), og den gennemsnitlige sagsbehandlingstid var samlet 33 dage. I 2022 var den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i nævnet 36 dage.

Ud af de 550 klagesager i 2023, har nævnet behandlet 202 klager over tvangsbehandling, hvor klagen er tillagt opsættende virkning og derfor underlagt en frist på 7 hverdage efter psykiatriloven. Disse klagesager er alle behandlet inden for den absolutte lovmæssige frist på 7 hverdage.

Det følger desuden af psykiatriloven, at såfremt nævnet ikke har truffet afgørelse inden 14 dage efter modtagelse af klagen i sager, der ikke er underlagt absolutte frister, skal nævnet orientere patienten og patientrådgivere orientere om, hvornår der træffes afgørelse i klagesagen.

Idet nævnet ikke i alle tilfælde har adgang til et tilstrækkeligt antal lægefaglige medlemmer, må nævnet ofte prioritere klager over tvangsbehandling, der er tillagt opsættende virkning, forud for andre tidligere indkomne klager. Nævnet kan derfor i mange tilfælde ikke behandle øvrige klager inden 14 dage efter modtagelsen af klagen, som det ellers er forudsat i loven."

Det er indenrigs- og sundhedsministeren, der har ansvaret for at udpege lægefaglige medlemmer til Det Psykiatriske Patientklagenævn. Erhvervsministeriet, Nævnenes Hus og Indenrigs- og Sundhedsministeriet er opmærksom på, at nævnets drift er udfordret af mangel på adgang til lægefaglige medlemmer. Der bliver arbejdet på tiltag med henblik at løse udfordringerne.

Med venlig hilsen

Morten Bødskov

Folketingets § 71-tilsyn

ERHVERVSMINISTEREN

17. maj 2023

Besvarelse af spørgsmål nr. 5 alm. del stillet af § 71-tilsynet den 24. april 2023.

ERHVERVSMINISTERIET

Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

Spørgsmål:

Vil ministeren redegøre for, hvorfor det Psykiatriske Patientklagenævn ikke har udgivet en årsrapport siden 2020, samt kommentere på hensigtsmæssigheden heraf?

Tlf. 33 92 33 50
Fax 33 12 37 78
CVR-nr. 10 09 24 85
EAN nr. 5798000026001
em@em.dk
www.em.dk

Svar:

Det Psykiatriske Patientklagenævn er et uafhængigt klagenævn, der sekretariatbetjenes af Nævnenes Hus, som er en styrelse under Erhvervsministeriet. Nævnet er i kraft af dets uafhængighed ikke underlagt instruktionsbeføjelser fra ministre eller andre overordnede myndigheder vedrørende behandlingen eller afgørelsen af konkrete sager. Nævnet påser, at gældende lovgivning overholdes.

Jeg har til brug for besvarelsen derfor indhentet bidrag fra Nævnenes Hus, som har oplyst følgende:

"Nævnenes Hus har som sekretariat for Det Psykiatriske Patientklagenævn netop sendt årsberetningen for 2021 i høring ved regionerne/sygehusmyndigheden, idet årsberetningen ifølge psykiatriloven skal udarbejdes i samarbejde med regionerne/sygehusmyndigheden. Årsberetningen for 2022 er ligeledes udarbejdet og er ligeledes sendt i høring ved regionerne/sygehusmyndigheden den 10. maj 2023. Det er forventningen, at årsberetningerne offentliggøres på Nævnenes Hus' hjemmeside primo juni måned 2023. Nævnenes Hus beklager, at årsberetningen fra 2021 har været forsinket.

En tidlig offentliggørelse af årsberetningen vedrørende foregående års afgørelser bidrager til regioners mulighed for at orientere sig i relevant praksis. Nævnenes Hus vil derfor fremadrettet opprioritere arbejdet med årsberetningerne, som fremadrettet vil blive offentliggjort i 1. halvår året efter."

Med venlig hilsen

Morten Bødskov

INDENRIGS- OG SUNDHEDSMINISTERIET

Folketingets § 71-tilsyn

Tilsynet i henhold til grundlovens § 71 2022-23 (2. samling)
§71 Alm.del - endeligt svar på spørgsmål 7
Offentligt

Slotsholmsgade 10-12
DK-1216 København K

T +45 7226 9000
F +45 7226 9001
M sum@sum.dk
W sum.dk

Dato: 29-06-2023
Enhed: PSYK
Sagsbeh.: DEPNFF
Sagsnr.: 2308868
Dok. nr.: 2746103

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 7 (Alm. del), som Folketingets § 71-tilsyn har stillet til indenrigs- og sundhedsministeren den 12. juni 2023.

Spørgsmål nr. 7:

"Vil ministeren i forlængelse af besvarelsen af § 71-tilsynet alm. del – spm. 4 redegøre for, hvilke tiltag ministeren arbejder på, for at løse udfordringerne med mangel på adgang til lægefaglige medlemmer?"

Svar:

Som det fremgår af erhvervsministerens svar på § 71-tilsynet alm. del – spm. 4, er mit ministerium opmærksom på, at driften af Det Psykiatriske Patientklagenævn (PPKN) er udfordret af mangel på adgang til lægefaglige medlemmer.

Mit ministerium nedsatte på denne baggrund i 2022 en arbejdsgruppe om udfordringer med lægemangel i PPKN med deltagelse af repræsentanter fra Erhvervsministeriet, Landsforeningen SIND og Lægeforeningen.

Der har været afholdt i alt tre møder i arbejdsgruppen, som har afsluttet arbejdet med en række forslag til mulige tiltag, der må formodes at kunne bidrage til en løsning af udfordringerne. Ligeledes har Landsforeningen Sind uafhængigt af arbejdsgruppen efterfølgende afholdt en workshop om problemstillingen, hvor flere af arbejdsgruppens medlemmer bidrog med oplæg.

Arbejdsgruppen drøftede således udfordringernes mulige årsager og eventuelle løsninger herpå. Blandt løsningsforslagene blev bl.a. drøftet muligheden for nedsættelse af et dialogforum med deltagelse af blandt andet PPKN, Landsforeningen SIND, Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Sundhedsstyrelsen, m.fl., undersøgelse af behovet for en højere grad af sundhedsfaglig fokus i nævnet, undersøgelse af honorering af de lægelige medlemmer, og undersøgelse af fleksibilitet i mødedeltagelsen.

Mit ministerium arbejder aktuelt videre med løsningsforslagene fra arbejdsgruppen, og udvalget vil blive orienteret, når der bliver iværksat nye initiativer.

Med venlig hilsen

Sophie Løhde

Forlængelsen af retspsykiatriske behandlingsdomme er løbet løbsk

Af advokat Nikolai Nielsen

På det lille rettighedsorienterede advokatkontor, jeg har været med til at stifte den 1. januar i år var en af de første sager, vi kastede os over en sag om forlængelse af en behandlingsdom.

Sagen om Claus

Sagen drejede sig om en mand i slutningen af halvtredserne, vi kan kalde ham "Claus". I 2018 bliver Claus dømt for at have skubbet og slået en medbeboer på det botilbud, hvor han boede. Han blev dømt for simpel vold og på grund af sin kroniske, psykiatriske lidelse, blev han ikendt en behandlingsdom på fem år.

I henhold til dommen skulle Claus *"undergive sig ambulant psykiatrisk behandling ved psykiatrisk afdeling med tilsyn af Kriminalforsorgen og således at Kriminalforsorgen sammen med overlægen kan træffe bestemmelse om indlæggelse."* Længstetiden for foranstaltningen er 5 år.

Undtagelsen til tidsbegrænsede behandlingsdomme

Selvom længstetiden fastsættes til fem år, så er der ingen garanti for, at Claus efter 5 år kan slippe for sin behandlingsdom. At være underlagt en behandlingsdom betyder blandt andet at man kan tvangsindlægges efter overlægens beslutning uanset om psykiatrilovens betingelser er opfyldt, at man ikke har afgørende indflydelse på sin medicinering og en række andre indgreb i den dømtes grundlæggende rettigheder.

Da Folketinget tilbage i 2001 ændrede straffelovens § 68a og indførte tidsbegrænsninger (længstetider) på behandlingsdomme, så blev tidsbegrænsningen indført med en undtagelse. Tidsbegrænsede behandlingsdomme kan nemlig stadig forlænges med op til to år ad gangen og bliver det i vidt omfang. Eneste krav efter straffeloven er, at der skal foreligge "særlige omstændigheder".

Det fremgår af bemærkningerne til straffelovens § 68a, at *"forlængelse kan imidlertid kun ske under særlige omstændigheder, f.eks. hvis den dømtes tilstand er blevet forværret på en sådan måde, at den pågældende frembyder fare for andre, el-*

ler hvor der i øvrigt ved længstetidens udløb foreligger et åbenbart behov for at fortsætte en behandling eller pleje, der er motiveret af kriminalitetsforebyggende hensyn."

Fortolkningen er løbet løbsk

Det er min påstand, at fortolkningen af, hvornår der foreligger særlige omstændigheder er løbet løbsk. At betingelsen

om at der skal foreligge *"særlige omstændigheder"* er blevet til et krav om at fastlægge hvorvidt, der fortsat foreligger et behandlingsbehov og om den dømte frembyder fare ved medicinsvigt.

Claus' sag illustrerer, hvordan fortolkningen er løbet løbsk. Siden idømmelsen af behandlingsdommen i 2018 havde Claus ikke begået kriminalitet. Han blev i 2021 (altså to år forud for rettens stillingtagen til spørgsmålet om forlængelse) indlagt en række gange i henhold til dommen i forbindelse med, at han på eget initiativ ophørte med medicinbehandlingen. Det fremgår af sagens oplysninger, at han i den forbindelse var aggressiv og blandt andet var i transportbælte under transporten til den psykiatriske afdeling, hvor han blev indlagt. Endvidere smadrede han under en indlæggelse en kop og smækkede med en dør.

Overlægen, der udarbejdede vurderingen i Claus' sag, skrev blandt andet følgende:

"Patienten lider af paranoid skizofreni, en kronisk diagnose præget af omfattende psykotiske symptomer. Behovet for anti-psykotisk lægemiddelbehandling er åbenbar, og siden psykotiske symptomer indebærer en risiko for ny kriminalitet, så er behandlingen også motiveret af kriminalitetsforebyggende hensyn".

Som det fremgår, er overlægens vurdering holdt i meget generelle vendinger og indebærer reelt, at alle patienter, der lider af paranoid skizofreni og som følge heraf har behov for behandling med antipsykotisk medicin, bør underlægges en behandlingsdom.

Claus ville gerne underlægge sig medicinsk behandling, men han forklarede selv, at han ønskede en lavere dosis medicin, da han led under mange bivirkninger. Hvilket i øvrigt blev bekræftet under sagen af vidneforklaringen afgivet af den faglige koordinator fra det botilbud, hvor han boede.

På baggrund af overlægens vurdering valgte anklagemyndigheden (Statsadvokaten) at forelægge sagen for retten og påstå forlængelse af behandlingsdommen i yderligere to år. Statsadvokaten valgte også at instruere anklageren fra Politiet om, at hvis dommen ikke blev forlænget, så skulle kendelsen om ophør påklages (kæres) uden videre og inden statsadvokaten kendte til rettens begrundelse for afslaget på forlængelse.

Det er således tydeligt i Claus' sag, at de instanser, som dagligt beskæftiger sig med retspsykiatri, overlægen og statsadvokaten, forventede at dommen skulle og ville blive forlænget. Også selvom det er meget svært at se, at der forelå omstændigheder, der med rimelighed kunne betragtes som *"særlige"*. Anklagemyndigheden havde eksempelvis ikke gjort sig nogen anstrengelser for nærmere at dokumentere, at de tvangsindgreb, der altid er mulighed for efter psykia-

triloven, ikke ville være tilstrækkelige til at undgå risikoen for fremtidig personfarlig kriminalitet.

Claus boede som beskrevet på et botilbud, han havde dagligt kontakt med personale, som havde en god relation til ham. Et personale der havde mulighed for at følge hans hverdag og opleve, hvordan han eventuelt ville reagere på ændringer i sin medicin.

Både byretten og efterfølgende landsretten kom da også frem til, at behandlingsdommen ikke skulle forlænges, men statsadvokaten brugte betydelige ressourcer i forsøget på at få behandlingsdommen forlænget og der er ingen tvivl om, at i rigtig mange sager, vil det lykkedes at Anklagemyndigheden at opnå en forlængelse.

Gennemgribende reform har lange udsigter

Institut for Menneskerettigheder udgav i 2019 en rapport om retspsykiatrien i menneskeretlig belysning. Jeg var selv medforfatter til rapporten, der belyser det foruroligende ved, at alle tal tyder på, at indførelsen tidsbegrænsede behandlingsdomme ikke har ført til kortere forløb. Flere og flere mennesker bliver idømt en retspsykiatrisk foranstaltningsdom og stadig flere mennesker er underlagt en foranstaltningsdom.

Der er mange årsager til den dybt problematiske udvikling og grundlæggende er det min opfattelse, at systemet med behandlingsdomme burde reformeres helt fra bunden. Det har imidlertid lange udsigter. Justitsministeriet nedsatte i 2021 en arbejdsgruppe, der skulle analysere det retspsykiatriske område på baggrund af en kritik fra Rigsrevisionen. Arbejdet er aldrig blevet færdiggjort og en reform har lange udsigter.

Behandlingsbehov er og bør ikke være særlige omstændigheder

Det vil sige, at indtil videre må alle os, der er optaget af at sikre beskyttelsen af de grundlæggende rettigheder for mennesker, der lider af langvarig psykisk sygdom, arbejde med de regler, vi nu en gang har.

Et godt sted at starte er, som jeg har argumenteret ovenfor, fortolkningen af begrebet *"særlige omstændigheder"*. I Claus' sag lægger byretten vægt på, at selvom der altid kunne være en risiko for, at Claus ville ophøre med at tage sin medicin og at dette kunne føre til nye voldelige handlinger, så forelå der ikke særlige omstændigheder i sagen, der kunne begrunde en forlængelse af den femårige dom, som nu var udløbet. Landsretten var enig i dette.

Behandlingsbehov bør og kan ikke alene udgøre *"særlige omstændigheder"* i sager om forlængelse af foranstaltninger over for personer, der nærmest altid er kendetegnet ved at have kroniske lidelser og behov for mangeårig behandling for ikke at ende i ny kriminalitet.

JUSTITS MINISTERIET

Udvalg for forberedelse af ny flerårs-
aftale for domstolene

Dato: 26. juni 2023
Dok.: 2883511

Rapport fra udvalget for forberedelse af ny flerårsaftale for domstolene

1.9. Sager vedrørende personer med psykiske lidelser

Baggrund

Nævninger medvirker i visse straffesager, hvor der bliver spørgsmål om dom til anbringelse i institution eller forvaring.⁹² Spørgsmålet om anbringelse er bl.a. aktuelt i sager, hvor gerningspersonen på gerningstidspunktet var påvirket af f.eks. psykisk sygdom, mental retardering, mangelfuld udvikling eller en svækkelse af psykiske funktioner.⁹³ Anklagemyndigheden vil i forbindelse med tiltalerejsningen tage stilling hertil.

En sigtet skal mentalundersøges, når det findes at være af betydning for sagens afgørelse.⁹⁴ Hvorvidt der skal foretages en mentalundersøgelse afhænger af en samlet vurdering, hvor det bl.a. indgår, om den sigtede tidligere har modtaget psykiatrisk behandling, eller der i øvrigt kan være grund til at formode, at sigtede er sindssyg, mentalt retarderet eller at sigtedes mentale tilstand afviger fra det normale, f.eks. på grund af de strafbare handlingers art eller grovhed.⁹⁵

Undersøgelsen foretages som udgangspunkt ambulant af en socialrådgiver, en psykiater og eventuelt af en psykolog. På baggrund af mentalerklæringen afgør retten, om en gerningsperson er egnet til almindelig straf, eller om der skal iværksættes andre retsfølger af den strafbare handling.

Retten kan f.eks. bestemme, at en tiltalt anbringes på psykiatrisk afdeling, i institution for personer med vidtgående psykiske handicap eller under tilsyn med mulighed for administrativ anbringelse. Afgørelse herom kan træffes, hvis mindre indgribende foranstaltninger som tilsyn, bestemmelser vedrørende opholdssted eller arbejde, afvænningsbehandling, psykiatrisk behandling mv. ikke findes tilstrækkelige.⁹⁶

Sager, hvor anklagemyndigheden nedlægger påstand om tilsyn med mulighed for anbringelse på en institution, behandles som domsmandssager.

Ved en lovændring i 2000 blev der indsat en bestemmelse i straffeloven, hvorefter der i sager om anbringelse i institution eller foranstaltninger, der

⁹² Retsplejelovens § 686, stk. 4, nr. 2.

⁹³ Straffelovens § 68, jf. § 16.

⁹⁴ Retsplejelovens § 809, stk. 1.

⁹⁵ Rigsadvokatmeddelelsens afsnit om psykisk afvigende kriminelle pkt. 3.1.1.

⁹⁶ Straffelovens § 68.

giver mulighed herfor, fastsættes en længstetid på 5 år. I sager om drab, røveri, frihedsberøvelse, alvorlig voldsforbrydelse, trusler, brandstiftelse, voldtægt eller anden alvorlig seksualforbrydelse fastsættes dog i almindelighed ingen længstetid.⁹⁷

I sager uden længstetid skal anklagemyndigheden indbringe spørgsmålet om ændring eller endelig ophævelse af foranstaltningen for retten senest 5 år efter afgørelsen. Derefter forelægges spørgsmålet for retten mindst hvert andet år.⁹⁸ Det påhviler anklagemyndigheden at påse, at bl.a. en anbringelse eller forvaring ikke opretholdes i længere tid og videre omfang end nødvendigt.⁹⁹

Lovændringen hvilede på en betænkning om tidsbegrænsning af foranstaltninger fra 1999, hvoraf det fremgår, at Straffelovrådets undersøgelse af foranstaltningsdomme har vist, at foranstaltninger, iværksat på baggrund af mindre alvorlige forbrydelser, i visse tilfælde har været ganske langvarige, uden at dette synes begrundet i vedkommendes farlighed. Dette forhold gav efter Straffelovrådets opfattelse anledning til retssikkerhedsmæssige betænkeligheder.¹⁰⁰

En anbringelsessag kan desuden omhandle en dom til forvaring, hvis vedkommende findes skyldig i drab, røveri, frihedsberøvelse, alvorlig voldsforbrydelse, trusler, brandstiftelse, voldtægt eller anden alvorlig seksualforbrydelse. For at idømme forvaring kræves det, at det efter karakteren af det begåede forhold og oplysningerne om vedkommendes person må antages, at vedkommende frembryder nærliggende fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed.¹⁰¹ Anvendelse af forvaring i stedet for fængsel forudsætter i øvrigt, at dette findes påkrævet for at forebygge denne fare. Sanktionsformen er tidsubestemt.

Ordningen, hvorefter nævninger medvirker i anbringelsessager, går tilbage til retsplejeloven af 1916. Anvendelsesområdet for nævningesager er senere ændret flere gange uden dog at adressere behandlingen af sager vedrørende personer med psykiske lidelser.

Retsplejerådet fandt i sin betænkning om retternes kompetence og arbejdsform i straffesager fra 1977, at en række omstændigheder taler for at

⁹⁷ Straffelovens § 68 a.

⁹⁸ Straffelovens § 68 a, stk. 2, 2. og 3. pkt.

⁹⁹ Straffelovens § 72, stk. 1.

¹⁰⁰ Straffelovrådets betænkning nr. 1372/1999.

¹⁰¹ Straffelovens § 70.

begrænse antallet af straffesager, der skal behandles af nævningeting. Rådet fandt således, at nævningebehandlingen bør begrænses til sager, hvor anvendelsen af denne tunge og ressourcekrævende procesform står i rimeligt forhold til sagens betydning for den enkelte og for samfundet.¹⁰²

Lignende overvejelser er gentaget i forbindelse med lovændringer i 2006 og 2021, der indsnævrer brugen af nævninger. Af forarbejderne til lovændringen i 2021, der undtog sager om grov overtrædelse af dopingreglerne og hvidvask af særlig grov beskaffenhed fra nævningebehandling, fremgår det, at i praksis er disse sagstyper mindre egnede til nævningebehandling på baggrund af, at bevisførelsen ofte vil være omfattende og langvarig og vedrøre komplekse forhold.

Efter retspraksis er nævningebehandlingen endvidere begrænset i sager, hvor kriminaliteten er begået under en igangværende foranstaltning. Højesteret har således i en dom fra 2019 fastslået, at en straffesag, hvor anklagemyndighedens påstand er, at det har sit forblivende med en allerede idømt forvaring, kan behandles uden medvirken af nævninger.¹⁰³

Sager, hvor der bliver spørgsmål om andre foranstaltninger end straf, kan ikke behandles som en tilståelsessag.¹⁰⁴ Begrænsningen blev indsat i 1932 og er i det væsentlige uændret siden. Før 1932 fremgår det af praksis, at der var krav om en vis tilregnelighed, før en sigtet kunne samtykke til, at en sag blev behandlet som en tilståelsessag. Det var således en betingelse, at den sigtede forstod, hvad sigtelsen gik ud på og betydningen af samtykket.¹⁰⁵ Indtil 2006 kunne en sigtet, der tilstod et forhold, og hvor der i sagen var spørgsmål om anbringelse i institution eller forvaring, samtykke til, at sagen blev behandlet som en domsmandssag i stedet for en nævningsesag. Reglen blev erstattet af, at den tiltalte nu kan vælge, om sagen skal behandles som en domsmandssag, uagtet om den tiltalte tilstår.

Anvendelse i praksis

Der har i perioden 2016-2021 været 712-782 foranstaltningsdomme årligt i byretterne. I landsretterne har der i samme periode været mellem 61-85 foranstaltningsdomme årligt. Størstedelen af foranstaltningsdommene er afsluttet med en behandlingsdom, *jf. tabel 26*.

¹⁰² Retsplejerådets betænkning nr. 825/1977.

¹⁰³ U.2019.1560

¹⁰⁴ Retsplejelovens § 831, stk. 1, nr. 4.

¹⁰⁵ U.1985B.385.

Tabel 26

Antal afsluttede foranstaltningsdomme fordelt efter frihedsstraf i perioden 2016-2021

Antal sager	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Foranstaltningsdomme, i alt	787	780	845	858	796	811
- Behandlingsdom	778	769	833	839	785	800
- Forvaring	9	11	12	19	11	11
Foranstaltningsdomme i byretterne	726	712	782	773	724	740
- Behandlingsdom	721	706	773	762	719	734
- Forvaring	5	6	9	11	5	6
Foranstaltningsdomme i landsretterne	61	68	63	85	72	71
- Behandlingsdom	57	63	60	77	66	66
- Forvaring	4	5	3	8	6	5

Anm.: Dataudtrækket baserer på sager efter straffelovens §§ 68-70.

Kilde: Rigsadvokaten

Udvalgets overvejelser

1. Udvalget har overvejet et forslag om at etablere en ordning, hvor anklagemyndigheden i sager vedrørende personer med psykiske lidelser foretager en vurdering af, hvilken straf forholdet må forventes at ville have udløst, hvis personen ikke var psykisk syg.¹⁰⁶ Denne vurdering vil så være styrende for, om sagen skal behandles som en domsmandssag eller nævningsesag. Sager, hvor der er spørgsmål om forvaring, vil fortsat blive behandlet som nævningsesager.

Det vil med den nuværende nævningsgrænse betyde, at hvis der under sagen var blevet nedlagt påstand om straf af fængsel i 4 år eller derover, hvis den tiltalte var egnet til almindelig straf, så ville sagen skulle behandles som en nævningsesag. En forhøjelse af den almindelige nævningsgrænse til 6 år eller mere vil i givet fald også omfatte sager med påstand om anbringelsesdom.

Af *tabel 27* fremgår antallet af behandlingsdomme med anbringelse fordelt på sagstype i byretterne.

¹⁰⁶ Herved forstås personer omfattet af straffelovens § 16.

Tabel 27

Estimeret antal behandlingsdomme med anbringelse efter straffelovens § 68 fordelt på sagstype

<i>Antal sager, 2019</i>	Domsmandssag	Nævningesag	I alt
Estimeret behandlingsdomme med anbringelse efter straffelovens § 68, i alt	169	15	184
- heraf med længstetid	77	2	79
- heraf uden længstetid	92	13	105
Estimeret behandlingsdomme med anbringelse efter straffelovens § 68 i byretterne	152	12	164
- heraf med længstetid	73	2	75
- heraf uden længstetid	79	10	89
Estimeret behandlingsdomme med anbringelse efter straffelovens § 68 i landsretterne	17	3	20
- heraf med længstetid	4	-	4
- heraf uden længstetid	13	3	16

Anm.: Data er baseret på en manuel gennemgang af antallet af foranstaltningsdomme, hvori ordet *anbringelse* er nævnt i anmærkningen til afgørelsen hos Rigsadvokaten.

Kilde: Rigsadvokaten

Det bemærkes, at det på det foreliggende grundlag er vanskeligt at skønne over de økonomiske konsekvenser som følge af en sådan ordning. Rigsadvokaten har foretaget en manuel gennemgang af gerningstyperne i sagerne, som fremgår af *tabel 27*, med henblik på at estimere, hvilken straf der måtte forventes at have været påstået, hvis den tiltalte skulle have været egnet til straf.

Det er på baggrund heraf vurderingen, at ordningen vil kunne frigøre 1,0 mio. kr., 1,2 mio. kr. eller 1,4 mio. kr. årligt fuldt indfaset i domstolene afhængigt af, om den fremtidige grænse for nævningesagsbehandling har en straffpåstand på over 4, 6 eller 8 år. De økonomiske konsekvenser er forbundet med usikkerhed.

Udvalget er opmærksom på, at man ved gennemførelsen af den gældende nævningeordning for anbringelsesdomme i 1984 ikke fandt det muligt at udforme ordningen på denne måde. Allerede den gældende nævningeordning kræver dog i visse tilfælde et skøn over, hvad en straf ville skulle udmåles til.

Der skal således ikke medvirke nævninger, hvis der kun opstår spørgsmål om straf af fængsel i 4 år eller derover, fordi der fastsættes en fællesstraf med en tidligere betinget fængselsstraf eller en reststraf fra en prøveløsladelse. I sådanne tilfælde skal der således skønnes over, om den nu påtalte kriminalitet isoleret set ville medføre en fængselsstraf på 4 år eller derover,

eller om straffen kun når 4 år eller derover som følge af fællesstraffen med den betingede dom eller reststraffen fra prøveløsladelse.

Siden politi- og domstolsreformen har nævningeordningen endvidere været udformet på den måde, at når anklageskriftet omfatter flere forhold, hvoraf nogle efter deres art er undtaget fra nævningebehandling (berigelseskriminalitet bortset fra røveri samt narko- og dopingkriminalitet), skal der kun medvirke nævninger, hvis de forhold, der ikke er undtaget fra nævningebehandling, bedømt isoleret ville have medført en fængselsstraf på 4 år eller derover. I sådanne tilfælde skal der således skønnes over, hvad straffen ville blive udmålt til, hvis tiltalte alene blev dømt for de forhold i anklageskriftet, der ikke er undtaget fra nævningebehandling.

Hertil kommer, at anklagemyndigheden under alle omstændigheder ved beslutningen om at rejse sagen som nævningsag eller domsmandssag – når kriminaliteten ikke efter sin art er undtaget fra nævningebehandling – tager stilling til, om anklagemyndigheden vil påstå en straf på 4 år eller derover eller på under 4 år.

Efter udvalgets opfattelse vil det være muligt at anvende en ordning, hvor nævninger skal medvirke i sager med anbringelsespåstand, hvis sagen ville have været en nævningsag, hvis tiltalte ikke havde været utilregnelig. Det vil være anklagemyndigheden, der i anklageskriftet angiver, om sagen påstås behandlet med nævninger eller domsmænd, ud fra sin vurdering af, hvilken strafpåstand anklagemyndigheden ville have nedlagt, hvis tiltalte ikke havde været utilregnelig.

Anklagemyndighedens valg af domsmandssag vil være bindende for strafudmålingen på samme måde som i dag, dvs. at i de formentlig meget få tilfælde, hvor tiltalte trods anklagemyndighedens (oprindelige) påstand om anbringelse i institution idømmes almindelig fængselsstraf, kan straffen ikke fastsættes højere end i andre domsmandssager.

På samme måde, som det kendes i dag i de tilfælde, hvor nævnings medvirken er afhængig af en vurdering af, hvad straffen ville have været, vil tiltalte og forsvareren kunne anfægte anklagemyndighedens valg af domsmandssag med den begrundelse, at straffen ville blive udmålt til en fængselsstraf over nævningsgrænsen, hvis tiltalte ikke var utilregnelig. I givet fald træffer retten afgørelse om, hvorvidt sagen skal behandles som domsmandssag eller nævningsag. Gennemføres sagen herefter som

nævningesag, er der ikke nogen begrænsning i, hvor lang en fængselsstraf der kan idømmes, hvis tiltalte undtagelsesvis idømmes almindelig straf.

Tiltalte vil ikke have anledning til som sådan at anfægte anklagemyndighedens valg af nævningesag, da tiltalte blot kan vælge domsmandsbehandling, hvis tiltalte ønsker det.¹⁰⁷

Udvalget bemærker, at en dom til anbringelse som følge af sin tidsubestemte karakter er en særdeles indgribende sanktion. Udvalget kan dog tilslutte sig, at en sag ikke skal behandles under medvirken af nævninger, alene fordi der bliver spørgsmål om dom til anbringelse i institution, men at det i stedet bliver kriminalitetens art og grovhed, der bliver afgørende for, om nævninger skal medvirke.¹⁰⁸

Udvalget kan på denne baggrund anbefale, at denne ordning gennemføres.

2. Udvalget er opmærksom på, at det rent administrativt ville være mere hensigtsmæssigt med en mindre skønspræget ordning. Udvalget har derfor også overvejet et forslag om, at alle sager om anbringelse i institution – uanset om der fastsættes længstetid – fremover skal behandles som domsmands-sager.

Det vurderes at kunne frigøre 1,6 mio. kr. i domstolene årligt fuldt indfaset, såfremt 15 nævningesager om anbringelse i institution – uanset om der fastsættes længstetid – fremover behandles som domsmandssager.

Udvalget finder dog, at en sådan ordning ikke i samme grad harmonerer med udgangspunktet om, at nævningebehandling forbeholdes de alvorligste straffesager. Udvalget lægger herved vægt på, at sager med spørgsmål om anbringelse i institution kan angå særdeles alvorlig kriminalitet, som ville være blevet straffet med en meget langvarig fængselsstraf, hvis tiltalte ikke havde været utilregnelig.

Udvalget lægger desuden vægt på, at en dom til anbringelse i institution bl.a. på grund af dens tidsubestemte karakter, er en meget alvorlig sanktion i sammenligning med en tidsbestemt fængselsstraf. Der er heller ikke noget til hinder for, at den faktiske anbringelse i institutionen overstiger længden af den fængselsstraf, som ville være blevet idømt, hvis tiltalte ikke havde været utilregnelig.

¹⁰⁷ Retsplejelovens § 687.

¹⁰⁸ Anbringelse i institution i medfør af straffelovens § 68.

Udvalget bemærker dog, at det overvejende er et politisk spørgsmål, hvor grænsen for anvendelse af nævninger skal gå. Efter udvalgets opfattelse må det således bero på en politisk afvejning, om man af navnlig procesøkonomiske grunde vil lade alle sager om anbringelse i institution blive behandlet som domsmandssager.

Udover de rent økonomiske fordele vil det til støtte for en sådan ordning kunne anføres, at foranstaltningsformen i disse typer sager er den samme uanset forbrydelsens grovhed, hvilket kan tale for at ensrette rettens behandling af sagerne. Forbrydelsens grovhed vil dog kunne få betydning for, hvor længe en idømt foranstaltning i praksis opretholdes.

Udvalget er desuden opmærksom på, at det er rettens afgørelse, hvorvidt en person skal fritages for straf og idømmes en anden foranstaltning. Yderst sjældent kan der således forekomme tilfælde, hvor retten finder en person egnet til almindelig straf, selv om anklagemyndigheden har nedlagt påstand om andre foranstaltninger. I disse tilfælde kan det vise sig, at sagen angår kriminalitet, der i almindelighed medfører en strafudmåling, som forudsætter nævningebehandling, hvorfor sagen må gå om. Dette kan tale imod ordningen.

3. Udvalget har endvidere overvejet et forslag om, at straffesager, hvor anklagemyndighedens påstand er, at det har sit forblivende med en allerede idømt foranstaltning, behandles uden medvirken af domsmænd.

Det bemærkes, at Rigsadvokaten ikke registrerer, hvor ofte påstanden er, at det har sit forblivende med en allerede idømt foranstaltning. Hvis det til illustration antages, at det gør sig gældende i 25 pct. af straffesagerne, vil tiltaget kunne frigøre 0,1 mio. kr. årligt fuldt indfaset i domstolene, såfremt sagerne behandles uden medvirken af domsmænd. Udgiftsskønnet er behæftet med betydelig usikkerhed.

Udvalget lægger vægt på, at der er tale om en særlig sagskategori, hvor der skal tages stilling til en fortsættelse af en allerede idømt foranstaltning. Det taler for at give mulighed for en smidigere proces.

Udvalget er dog opmærksom på, at nogle af disse sager kan angå alvorlig kriminalitet, og at det derfor kan have væsentlige konsekvenser for tiltalte at blive fundet skyldig, selv om sanktionen alene er, at en allerede igangværende foranstaltning fortsætter. Sagerne vil også kunne være skønsprægede og som sådan egnede til behandling med domsmænd.

Udvalget kan på den baggrund tilslutte sig, at der indføres mulighed for, at disse sager kan afgøres uden domsmænd, men sådan at retten efter en konkret vurdering af sagens betydning for tiltalte kan bestemme, at sagen skal afgøres med domsmænd.

4. Udvalget har overvejet et forslag om at gøre det muligt at behandle sager, hvor der er spørgsmål om andre foranstaltninger end straf, som en tilståelsessag med henblik på at anvende domstolenes ressourcer mest hensigtsmæssigt og give den sigtede mulighed for en lettere og hurtigere proces.

Det vurderes at kunne frigøre 0,1 mio. kr. årligt fuldt indfaset i domstolene, såfremt sager, hvor der er spørgsmål om andre foranstaltninger end straf, fremover vil kunne behandles som tilståelsessag. De økonomiske konsekvenser kan henføres til en difference i domstolenes udgifter til behandlingen af anslået seks domsmands- og tilståelsessager årligt.

Udvalget lægger vægt på, at muligheden begrænses til tilfælde, hvor den sigtede forstår sigtelsen og betydningen af samtykket til, at sagen behandles som en tilståelsessag. Udvalget finder desuden, at der i disse sager obligatorisk skal beskikkes forsvarer for tiltalte. Tiltalte vil i disse sager i sagens natur være psykisk afvigende, og tiltalte bør have talt med en forsvarer, før tiltalte i givet fald samtykker i, at sagen behandles som en tilståelsessag, og dermed giver afkald på medvirken af domsmænd.

Under disse forudsætninger kan udvalget anbefale, at forslaget gennemføres.

Udvalget er opmærksom på, at retsmødet med henblik på afgørelse som en tilståelsessag først med mening kan holdes, når tiltaltes psykiske tilstand er tilstrækkeligt klarlagt til, at retten kan afsige dom om den rette foranstaltning. Disse tilståelsessager vil derfor umiddelbart have en lidt anden karakter end almindelige tilståelsessager, hvor tiltalte idømmes fængsel, men der kan dog også i almindelige tilståelsessager opstå spørgsmål om f.eks. vilkårene i en betinget dom, som forudsætter en nærmere afklaring af tiltaltes personlige forhold før retsmødet, da tiltalte egen forklaring i retsmødet ikke altid vil være tilstrækkelig.

5. De økonomiske konsekvenser er opsummeret nedenfor, *jf. tabel 28*.

Tabel 28**Potentiale ved implementering af tiltag**

<i>Mio. kr.</i>	Årligt potentiale, fuldt indfaset	Implementeringsomkostninger
I alt	1,2-1,8	-
1. Ordning, hvor anklagemyndigheden i sager om personer med psykiske lidelser foretager vurdering af, hvilken straf forholdet må forventes at ville have udløst, hvis personen ikke var psykisk syg¹	1,0-1,4	-
2. Sager om anbringelse i institution behandles – uanset om der fastsættes længstetid – som domsmandssager	1,6	-
3. Straffesager hvor anklagemyndighedens påstand er, at det har sit forblivende med en allerede idømt foranstaltning behandles uden domsmænds medvirken	0,1	-
4. Sager, hvor der er spørgsmål om andre foranstaltninger end straf, kan behandles som tilståelsessag	0,1	-

Anm.: Potentialeberegningerne tager udgangspunkt i relevante opgørelser fra 2019, idet domstolenes aktiviteter, antal af sager mv. i 2020 og 2021 vurderes at have været påvirket af covid-19. Potentialeberegningerne er forbundet med usikkerhed. 1) Potentialet vil afhænge af grænsen for nævningsagsbehandling.

Kilde: Justitsministeriet på baggrund af data fra Domstolsstyrelsen.

Bistandsvæрге for forvaringsdømte i Herstedvester Fængsel

Brøndbyvester, den 09.02.23

Man må som bistandsvæрге med passende mellemrum gøre fængslet opmærksom på, hvad der står i Justitsministeriets bekendtgørelse vedrørende bistandsvæрге. Eksempelvis er det til tider gætteleg, hvor de indsatte er placeret.

Manglende information vedr. udstationering. – Flytning til andet fængsel (Enner Mark).

Man får heller ikke information om, når ens klient bliver idømt straffe.

Beskikkelse af bistandsvæрге bliver til tider "glemt", idet det meget sjældent sker under sagens behandling i retssystemet, – og heller ikke, når dommen er afsagt.

I HF er der i dag forvaringsdømte, der ikke har en bistandsvæрге! Eller den pågældende har ingen information om, hvem vedkommende har som bistandsvæрге, – eller aldrig har haft kontakt eller hørt noget fra bistandsværgen.

De indsatte har ikke adgang til oversigter over mulige bistandsvæрге og forsvarsadvokater.

Der er få ressourcer i HF, – og de der er, bliver ofte udskiftet (bl. a. psykologer).

Afsoningsforløbene inkl. udgange bliver derved unødigt forsinket, – og forlænget!

Alt foregår trægt og langsomt.

Svar på forespørgsler på de indsatte vegne skal der rykkes for igen og igen.

- Når den indsatte indledningsvis ikke selv får svar på henvendelser.

Man er som bistandsvæрге travlt beskæftiget som sekretær for de indsatte, idet de ikke har adgang til IT overhovedet inkl. internettet.

Den årlige partshøring med Direktoratet foregår via telefon, – uden medhør/højtaler.

Man kan derfor som bistandsvæрге ikke direkte deltage i samtalen. (Som varer 10-15 min).

Det er ganske utilfredsstillende.

HF har i øvrigt videoudstyr som ikke bliver anvendt!

Behandling med kønsdriftsdæmpende medicin i HF:

Den udleverede information. – Ulla Almegaard/Niels Jørgensen (uden dato), benævnt KDM-behandling, – omtaler en række mulige bivirkninger.

Men

Der er åbenbart delte meninger derom, idet overlæge Lis Middelbo Outzen har offentliggjort en artikel, april 2022:

"Indsatte kastreres trods tvivlsomme resultater".

Søg på "Lis Middelbo Outzen" – Så kommer artiklen frem – Øverst i søgeresultaterne.

Emnet har naturligvis stor interesse for de sædelighedsdømte.

Oluf Kruse

Åparken 72

2605 Brøndby

Tlf: 20324775

Email: oluf.kruse@yahoo.com

Kære Oluf Kruse

Herstedvester Fængsel har den 14. marts 2023 via formanden for LPD modtaget dit læserbrev af 9. februar 2023 og skal hermed kommentere på de af dig rejste problematikker.

Du oplyser, at det kan være svært at finde ud af, hvor de indsatte, som du er bistandsværge for, er placeret i Kriminalforsorgen, ligesom du heller ikke modtager oplysninger om, når en indsat, som du er bistandsværge for, anbringes i strafcelle.

Herstedvester Fængsel erkender, at der har været eksempler på, herunder i nyere tid, at du ikke er blevet orienteret om overførsel fra fængslet til et udslusningsfængsel eller andet lukket fængsel. Det er selvfølgelig beklageligt, idet det fremgår direkte af bistandsværgebekendtgørelsens § 13, at både den institution, som modtager en dømt, der har en bistandsværge, som den institution, der afleverer en dømt, der har bistandsværge, skal orientere bistandsværgen om nyt opholdssted.

Herstedvester Fængsel har drøftet, hvilke sagsbehandlingsmæssige tiltag, der kunne foretages eller indskræpes for at sikre, at der fremover sker orientering af bistandsværgerne, når indsatte overføres til andre institutioner. Fængslet har præciseret opgaven for den pågældende medarbejdergruppe. Såfremt du på ny oplever ikke at blive orienteret om en overførsel af en af dine klienter, hører vi det gerne.

Det fremgår ikke af bekendtgørelsen om bistandsværger, at fængslet skal underrette bistandsværgen, såfremt den indsatte ikendes strafcelle, men det kan give god mening, at underrette bistandsværgen, idet bistandsværgerne opgaver blandt andet er at bistå den indsatte med at udarbejde klageskrivelser. Fængslet vil drøfte, om det skal være en del af forhørslederens ansvar at spørge forvaringsdømte, om vedkommende vil have, at forhørsprotokollen skal tilgå bistandsværgen.

Det fremgår af dit læserbrev, at du mener, at der problemer med selve beskikkelsen af bistandsværger, og at det betyder, at der sidder forvaringsdømte i Herstedvester Fængsel, som ikke har en bistandsværge. Fængslet skal indledningsvist bemærke, at det er anklagemyndighedens ansvar at beskikke bistandsværger, og at fængslet ikke har noget med dette at gøre. Fængslet har ikke aktuelt gennemgået alle forvaringsdømte med henblik på at sikre, om de har beskikket en bistandsværge, men jeg kan oplyse, at i forbindelse med den årlige sagsbehandling bliver alle de indsatte, som

ønsker samtale med direktoratet, spurgt, om de vil have deres bistandsværge med til partshøringen. Fængslet ville formentlig her opdage, hvis der var indsatte, der ikke havde en bistandsværge. Fængslet har endvidere mindst to dømte, der har en bistandsværge, men som aktivt ikke ønsker at involvere denne i sin sag.

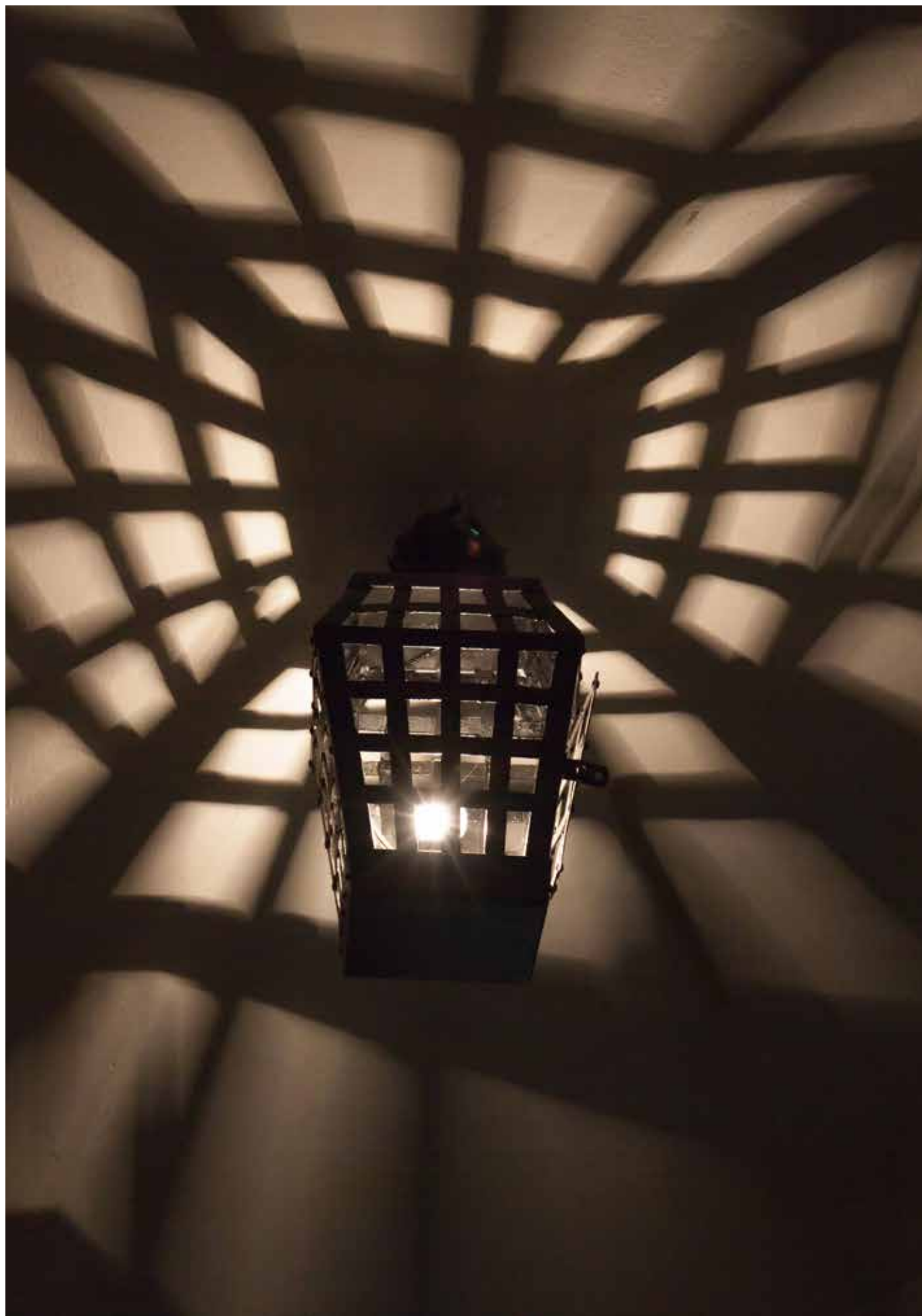
Det er korrekt, at de indsatte ikke selv har adgang til en oversigt over hverken bistandsværger eller forsvarsadvokater. Rigspolitiet fører en fortegnelse over antagne bistandsværger, de såkaldte listebistandsværger, der dog ikke tæller de bistandsværger, som dømte vælger blandt deres pårørende. Listen over bistandsværger kan rekvireres ved henvendelse til Rigspolitiet. Fængslet har endvidere i en række tilfælde være indsatte forvarede behjælpelige med at kontakte anklagemyndigheden ved ønsker om bistandsværge eller skift af bistandsværge.

Du anfører, at der er for få ressourcer i Herstedvester Fængsel, og at de, der er, ofte bliver skiftet ud. Du nævner psykologerne som faggruppe. Herstedvester Fængsel kan ikke indgå i en nærmere drøftelse af de personalemæssige ressourcer, men oplyse, at der ikke er skåret ned på antallet af årsværk til psykologer. Fængslet kan bekræfte, at der tidvist er afgang og tilgang af psykologer, og at der inden for det seneste år er ansat tre nye psykologer. Fængslet kan endvidere oplyse, at psykologerne – og socialrådgiverne – er fast tilknyttet de enkelte afdelinger. Det betyder, at såfremt en indsat skifter afdeling, vil vedkommende som udgangspunkt også skifte psykolog og socialrådgiver.

Du skriver, at afsoningsforløbene bliver unødigt forsinkede og forlængede. Herstedvester Fængsel har som bekendt ikke kompetencen til at træffe afgørelse om udgang i forvaringssager, men er underlagt en af direktoratet fastsat praksis med en gradvis udslusning, hvor der skal tages et ikke ubetydeligt hensyn til retshåndhævelsen og samtidig foretages en meget konkret vurdering af udgangsmisbrugsrisikoen. Det er domstolene, der afgør, hvornår en forvaringsdømt skal prøveudskrives.

Du anfører, at alt går trægt og langsomt i fængslet, at de indsatte ikke får svar på deres henvendelser, og at du som bistandsværge må agere som sekretær for de indsatte, da de ikke har adgang til IT og internettet.

Det er korrekt, at der til tider er rigtig mange indsatte, som skriver til flere forskellige personalegrupper om dels de samme ting og dels om forskellige ting. Det kan være et

puslespil at fordele henvendelserne korrekt, og få givet et svar inden for rimelig tid. Der er dog ofte tale om henvendelser, der vedrører dagligdagen i fængslet, ligesom der ofte er tale om henvendelser, som den indsatte tidligere har fået svar på, men hvor den indsatte ikke er enig i svaret. Det er korrekt, at de indsatte ikke har adgang til internettet. Det følger af reglerne for afsoning i lukket fængsel, at det ikke er muligt at tilgå internettet. Der er dog åbnet op for en begrænset adgang til internettet i undervisningsmæssig sammenhæng, men det er ofte ikke til de sider, som den indsatte ønsker at tilgå, ligesom det ikke er muligt at tilgå egen mail, Facebook, Instagram eller andre sociale platforme til formidling. Fængslet kan ikke fravige reglerne om adgang til internettet.

Du kritiserer, at det ved direktoratets partshøring af de forvaringsdømte i forbindelse med den årlige sagsbehandling om frihedsgoder ikke er muligt for bistandsværger at deltage direkte i samtalen, da der ikke er medhør på den telefon, der anvendes. Du oplyser, at du finder dette ganske utilfredsstillende. Du oplyser, at Herstedvester Fængsel har videoudstyr, som ikke anvendes. Herstedvester Fængsel er for så vidt enig i dit synspunkt og har også gjort dette gældende overfor direktoratet. Direktoratet har oplyst, at man i

år vil drøfte rammerne for afvikling af de årlige partshøringer. Det er ikke muligt at anvende videoudstyr i samtalerne, da dette teknisk set ikke kunne lade sig gøre i direktoratet.

Vedrørende behandlingen med kønsdriftsdæmpende medicin, gør du opmærksom på, at der er delte meninger om effekten af den kønsdriftsdæmpende medicinske behandling, og du henviser til Lis Middelbo Outzens artikel fra 2022. Herstedvester Fængsel kan oplyse, at fængslet finder, at behandlingens effekt er dokumenteret, og at fængslet efter vurdering fra sundhedsmyndighederne iværksætter alle relevante undersøgelser og løbende kontroller for at sikre, at de indsatte, der modtager medicinen, får færrest mulige bivirkninger, ligesom behandlingen kan stoppes, hvis den indsatte ikke kan tåle den. Vedrørende behandlingens effekt henvises til artikel i The Journal of Forensic Psychiatry & Psychology af Hans Colstrup, se link: <https://doi.org/10.1080/14789949.2020.1711957>.

*Med venlig hilsen
Anja Eliassen
Juridisk specialkonsulent
Herstedvester Fængsel*

Kontingent

DET ER NU MULIGT AT BETALE KONTINGENT VHA. BETALINGSSERVICE

Vi er nu oprettet hos PBS, så du kan tilmelde din betaling hertil, så det årlige kontingent bliver trukket.

Vi har indberettet oplysninger på registrerede medlemmer

For tilmelding til PBS via dit pengeinstitut/netbank skal du bruge følgende oplysninger:

PBS nr.: 09736204
Debitorgruppe: 00001
Kundenr.: dit medlemsnummer som står på adresselabelen bag på LPD Avisen.

Opkrævninger udsendes sidst i december med opkrævning i januar

LPD
Co/ Erik Dahlgaard
Tambogade 55
7790 Thyholm

Indbetalinger af pengegaver, bidrag
fra offentlige instanser og firmaer samt
den årlige kontingent på kroner 350 for
medlemskab, skal indbetales direkte til
vores netbank:

Sparekassen Thy

Regnr.: 9090

Kontonummer: 0004654765

LANDSFORENINGEN
af Patientrådgivere & Bistandsværger i Danmark

MARK & STORM
GRAFISK

ET STÆRKT TEAM...

- med online markedsføring i fokus

Odensevej 9 | 5750 Ringe | Tlf. 62 62 22 77 | www.mark-storm.dk